
Zasoby przyrodnicze

Data publikacji

31.03.2023

Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia gminy Połczyn-Zdrój w około 37% pokryta jest lasami, w których znaczną część stanowią siedliska buka pomorskiego o wysokich walorach estetyczno-krajobrazowych. Powierzchnia lasów ogółem w gminie Połczyn-Zdrój wynosi 12 807,02 ha. Lasy w obrębie gminy są zawiadywane przez pięć Nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Połczyn,
- Nadleśnictwo Żwidwin,
- Nadleśnictwo Białogard,
- Nadleśnictwo Czaplina,
- Nadleśnictwo Tychowo.

Według danych otrzymanych od nadleśnictw dominującym gatunkiem w drzewostanie gminy jest

sosna, ale występują również buki, brzozy, dęby, wierki, olsze. Przeważają drzewostany w wieku 41-60 lat. Jednak dominującymi typami siedliskowymi lasów na terenie gminy Połczyn-Zdrój są: las wieży, las mieszany wieży oraz bór mieszany wieży.

Rzeczywista szata roślinna na terenie gminy Połczyn-Zdrój reprezentowana jest przez:

• **Roślinność wodna i szuwarowa** – prymitywne zbiorowiska rzęs oraz różne zespoły hydrofitów (rzęsa drobna i rdzelnica). Zbiorowiska tworzą mozaikę płatów różnej wielkości w strefie przybrzeżnej jezior, stawów, różdpolnych oczek wodnych, starorzeczy, meandrów rzek. Najcenniejszym zespołem roślinności jest zespół lilii wodnych i grzybieni płożących. Gatunkami tworzącymi zróżnicowanie tych fitocenoz są następujące gatunki chronione: grzybień biały, grzebień różowy oraz grzybień płożący. W strefie przybrzeżnej jezior pojawia się roślinność szuwarowa (szuwar trzcinowy, oczeretowy, pałki wąskolistnej, skrzypowy, tatarakowy, pałki szerokolistnej, manny mielec, zespół strzałki wodnej i jełogówki pojedynczej, kropidła i rzepichy wodnej). Zbiorowiska szuwarowe zasiedlają również niekoszone łąki i pastwiska (głównie w zagłębieniach terenu). Enklawy tych ekosystemów ujętych ekstenzywnie reprezentowane są głównie przez zespoły ostrożeńca warzywnego, rdzelnicy, sitowia, pastwiska mieszkowe, łąki sitowo-trzcińcowe oraz zbiorowiska ziołorołowe wysokich bylin dwuliściennych z dominacją wiązówki białej.

• **Roślinność ciepłolubna** – zbiorowiska zasiedlające siedliska antropogeniczne, przede wszystkim odłogi porolne, skarpy przydrożne, grunty przeznaczone do zalesienia.

• **Roślinność ekosystemów torfowiskowych** – w dolinach rzecznych i rynnach glacialnych utworzyły się ekosystemy torfowisk niskich, które porastane są w głównej mierze przez roślinność łąkową (zespoły: rdzelnicy-ostrożeńcowy, podmokłych łąk sitowia leżącego, szuwarów mózgowych, łąk ziołorołowych). Na obszarach niebudowanych pod wpływem antropopresji wykształciły się inicjalne stadia olszyn i łąk. Obszary o wysokim poziomie wód gruntowych porastają głównie szuwały turzycowe (turzyca biała i zastrzona). Bardzo cennym elementem flory torfowiskowej są torfowiska mszarne przejściowe i wysokie. Charakterystycznymi dla nich zbiorowiskami jest roślinność mokrych wrzosowisk i torfowisk wysokich na kwaśnych oligo- i dystroficznych siedliskach, torfowisk przejściowych oraz acydofilne oligo- i mezotroficzne zbiorowiska z przewagą szpilkowych gatunków drzewiastych, krzewinek i mezofilnych mszaków.

• **Roślinność ekosystemów leśnych** – podstawowe siedliska lasów tworzą las mieszany wieży i bór mieszany wieży oraz las wieży. Zbiorowiska roślinne reprezentowane są przede wszystkim przez zespoły olszy czarnej mezo i eutroficznych lasów liściastych zrzucających liście na zimę, acydofilnych, oligo- i mezotroficznych lasów liściastych z przewagą dębów oraz acydofilnych, oligo- i mezotroficznych zbiorowisk z przewagą szpilkowych gatunków drzewiastych, krzewinek i mezofilnych mszaków. Często występującymi zbiorowiskami są zarośla wierzbowe i bagienne lasy olszowe. Morfologicznie, teren sprzyja występowaniu łąk jesionowo-olszowych i jesionowo-wiązowych. Na terenie gminy częste są również leśne enklawy mieszanych lasów dębowo-bukowych z udziałem dębu bezszypułkowego, klonu jaworu, domieszki sosny i sporadycznie wierku. Na terenie rezerwatu „Dolina Pięciu Jezior” oraz w innych częściach gminy występują starodrzewy bukowe z niewielką domieszka dębów. Lasy gospodarcze to przede wszystkim bory sosnowe i zlokalizowane są głównie z północno-wschodniej części gminy. Na mszarach pojawia się zbiorowisko brzeziny bagiennej. Lasy brzozowe występują jako niewielkie płaty w kompleksach torfowisk mszarnych. Niewielkie powierzchniowo płaty, wyróżniają się obecnością dorodnych dębów szypułkowych i okazałych grabów tworzą las dębowo-grabowy.

Znaczna część obszaru Gminy Połczyn-Zdrój objęta jest ochroną prawną wynikającą z ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, a także ustawą o ochronie przyrody.

Ochrona przyrody oznacza ochronę wartości ekologicznych, naukowych, dydaktycznych, estetycznych oraz cech stanowiących o tożsamości przyrodniczej regionu. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2015.1651 j.t. z dnia 2015.10.20)

elementami środowiska objętymi ochroną na podstawie w/w ustawy są następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- ujęcia ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Rezerваты przyrody

Wśród obszarów chronionych wymienił można dwa rezerваты przyrody:

- **Dolina Pięciu Jezior o powierzchni - rezerwat krajobrazowy 230 ha, położony w Drawskim Parku Krajobrazowym, w obszarze chronionego krajobrazu „Pojezierze Drawskie”, obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Ostoja Drawska (PLB 320019) oraz na specjalnym obszarze ochrony siedlisk (SOO) Jeziora Czaplinskie (PLH 320039).** Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu rodzimego rzeki Drawy, z buczyną pomorską, torfowiskami niskimi i zbiorowiskami roślinności wodnej, z licznymi stanowiskami rzadkich roślin chronionych, takich jak: grzebień żółty (*Nuphar lutea*), grzybień biały (*Nymphaea alba*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), nasięźka pospolita (*Ophioglossum vulgatum*), przytulia wonna (*Galium odoratum*), przylaszczka pospolita (*Hepatica nobilis*).
- **Torfowisko Toporzyk** – rezerwat torfowiskowy, o powierzchni 43 ha. Rezerwat położony w otulinie Drawskiego Parku Krajobrazowego, w otoczeniu gruntów rolnych i nieużytków. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowiska wysokiego i przejściowego wraz z reliktowymi zbiorowiskami roślinnymi, zwłaszcza mszaru wrzocowego (*Erico-Sphagnetum magellanici*), brzeziny bagiennej (*Vaccinio uliginosi-Betuletum*), boru bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), żozowisko (*Salicetum pentandro-cinereae*), olsu torfowcowego (*Sphagno squarroso-Alnetum*), kwaśnej buczyny niżej (*Luzulo pilosae-Fagetum*), żyznej buczyny niżej (*Galio odorati-Fagetum*), grądu subatlantyckiego (*Stellario holosteeae-Carpinetum betuli*).

Park Krajobrazowy

Kolejną formą ochrony, która obejmuje teren gminy jest **Drawski Park Krajobrazowy** wraz z otuliną, o łącznej powierzchni 9059 ha. Został on utworzony 24 kwietnia 1979 roku, w celu ochrony najcenniejszego pod względem przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym fragmentu Pojezierza Drawskiego. Położony jest on na obszarze sześciu gmin, pomiędzy miejscowościami: Połczyn Zdrój, Żubowo, Czaplinsk i Żocieniec.

Najbardziej istotnym elementem wpływającym na krajobraz Parku jest ukształtowanie terenu, będące wynikiem działalności lodowca, głównie zlodowacenia bałtyckiego. W północnej części parku występują wały moreny czołowej, często przecinane licznymi jarami, za pomocą których odznacza się najbardziej dogodniejsza konfiguracja i obfituje w jeziora. Na walory przyrodnicze parku składają się ponadto: występowanie wielu jezior, licznych rzek, małych potoków, łąk, mokradeł, torfowisk i lasów, bogactwo ekosystemów w niewielkim stopniu przekształconych przez człowieka oraz występowanie wielu rzadko spotykanych gatunków roślin i zwierząt.

Park odznacza się także bogactwem szaty roślinnej i świata zwierzęcego. W jego florze spotyka się gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej i południowej. Stwierdzono występowanie ponad 40 gatunków objętych ochroną prawną, m. in.: wawrzyńka wilczełyko (*Daphne mezereum*), rosiczki okrągłolistnej (*Drosera rotundifolia*), pośredniej (*Drosera intermedia*) i długolistnej (*Drosera anglica*), storczyka plamistego (*Dactylorhiza maculata*), krwistego (*Dactylorhiza incarnata*), szerokolistnego (*Dactylorhiza majalis*) i Traunsteinera (*Dactylorhiza*

traunsteineri), paprotki zwyczajnej (*Polypodium vulgare*), wiciokrzewu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*), lilii z?otog?ów (*Lilium martagon*) i kopytnika pospolitego (*Asarum europaeum*). Du?e zr?nicowanie biotopów Parku stwarza dogodne warunki dla wielu gatunków zwierz?t. W jeziorach i rzekach wyst?puje przesz?o 30 gatunków ryb. Obszary wodne i przywodne sprzyjaj? bytowaniu i gnie?d?eniu si? wielu gatunków ptaków, szczególnie wodno-b?otnych. Spotyka si? tu cz?sto: ?ab?dzie, perkozy, kaczki, ?urawie, czaple i kormorany. Rozleg?e kompleksy le?ne s? ostoj? dla ptaków drapie?nych, m. in. bielika, kani rudej i orlika krzykliwego. Spo?ród ssaków, na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego licznie wyst?puje bóbr.

Na terenie gminy Po?czyn-Zdrój Drawski Park Krajobrazowy zajmuje 90,88km² (ok. 31,14%), natomiast jego otulina 34,69 km² (11,89%). Park wraz z otulin? ??cznie na terenie gminy Po?czyn-Zdrój zajmuje 43,03% powierzchni gminy.

W struktur? ochronn? Drawskiego Parku Krajobrazowego wchodz?cego w zakres gminnego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (GESOCh), zalicza si? 7 zespo?ów przyrodniczo-krajobrazowych:

1. „Dolina D?bnicy” – obejmuje cz??ciowo obszar gminy (w ramach projektu GESOCh zosta? on powi?kszony o dolny odcinek D?bnicy, który znajduje si? poza DPK),
2. „Dolina Bliskiej Strugi” – w ca?o?ci znajduj?cy si? w obr?bie gminy,
3. „Dolina Pi?ciu Jezior” – cz??ciowo znajduj?cy si? na terenie gminy,
4. „Dolina Wogry” – w ca?o?ci znajduj?cy si? w obr?bie gminy,
5. „Wzg?rza Czarnkowieckie” – nieomal w ca?o?ci znajduje si? w gminie,
6. „Dolina Górnego Rakonu” – niewielka cz??? znajduje si? na terenie gminy,
7. „Jezioro Siecino” – niewielka cz??? znajduje si? na terenie gminy.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Gmina znajduje si? równie? na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Drawskie" o powierzchni ??cznej 68450 ha. Celem, dla którego utworzono obszar chroniony jest ochrona krajobrazu i walorów naturalnego Pojezierza Drawskiego i okolic. Cz??? obszaru przebiega przez tereny Drawskiego Parku Krajobrazowego. Teren OChK charakteryzuje si? rze?ba polodowcow?, z malowniczo po?o?onymi akwenami wodnymi – jeziorami i ciekami lez?cymi w dolinach i zag??bieniach terenu.

Obszary Natura 2000

Gmina znajduje si? w obr?bie trzech obszarów Natura 2000 jakimi s?:

- **Dorzecze Pars?ty PLH320007 (3771 ha)** – obszar obejmuje dorzecze rzeki Pars?ty. Dolina Pars?ty jest szczególnie cenn? ostoj? ze wzgl?du na wyst?powanie tu zr?nicowanych typów siedlisk i znaczne bogactwo ?wiata ro?lin i zwierz?t. W efekcie przedmiotem ochrony jest 25 rodzajów stwierdzonych tu siedlisk przyrodniczych oraz 11 gatunków ssaków, p?azów, ryb i owadów. Siedliska pokrywaj? ponad 50% powierzchni obszaru. Najwi?kszy obszar pokrywaj? siedliska takie jak: ??gi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, kwa?ne buczyny, gr?d subatlantycki, pomorski kwa?ny las brzozewo-d?bowy, torfowiska zasadowe o charakterze m?ak, turzycowisk i mechowisk, ?wie?e ??ki u?ytkowane ekstensywnie.
- **Jeziora Czaplineckie PLH320039 (1282 ha)** - Ostoja jest unikalnym obszarem, wyr?niaj?cym si? bogactwem i ró?norodno?ci? flory i fauny (m.in.: 750 gatunków ro?lin naczyniowych, w tym 42 obj?te ochron? gatunkow?; 274 gatunków mszaków, w tym 30 uznanych za zagro?one w Polsce; 36 gatunków ryb i 1 gatunek kr?g?oustych, w tym 5 gatunków obj?tych ochron? prawn?; 12 gatunków p?azów, 5 gatunków gadów, 41 gatunków ssaków, 148 gatunków ptaków l?gowych) oraz siedlisk przyrodniczych (18) i gatunków (9) z za??cznika I i II Dyrektywy Siedliskowej. Ostoja s?siaduje z obszarem „Dorzecze Pars?ty” PLH320007 oraz pokrywa si? z obszarem „Ostoja Drawska” PLB320019.
- **Ostoja Drawska PLB320019 (20393 ha)** – posiada du?e zr?nicowanie w rze?bie terenu, które powsta?o w wyniku dzia?alno?ci l?dolodu w czasie ostatniego zlodowacenia ba?tyckiego. W wyniku tego powsta?y mi?dzy innymi: wa?y moreny czo?owej, ozy, liczne jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i

wytopiskowe. Można tu także zobaczyć liczne wozowizny, parowizny, bezodpływowe zbiorniki wodne, bagna i torfowiska. Do bardzo wartociowych zbiorowisk obszaru należą torfowiska, szczególnie wysokie, występujące na wododziałach oraz torfowiska przejściowe. Oprócz bogactwa form geomorfologicznych ostoją charakteryzuje się także różnorodność flory i fauny. Spotyka się tu gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej oraz ciepłolubne. Obszar jest bogaty w gatunki mchów.

Znaczna część terenu jest użytkowana rolniczo.

Poniżej przedstawiono gatunki flory objęte ochroną według inwentaryzacji przyrodniczej na terenie Gminy Połczyn-Zdrój wykonanej w latach 2001/2002.

• Ochrona części:

- lilia złotogłów *Lilium martagon*,
- rosiczka długolistna *Drosera anglica*
- rosiczka okrągolistna *Drosera rotundifolia*,
- rosiczka pośrednia *Drosera intermedia*,
- wrzosiec bagienny *Erica tetralix*.

• Ochrona częściowa:

- bagno zwyczajne *Ledum palustre*,
- bobrek trójlistny *Menyanthes trifoliata*,
- cis pospolity *Taxus baccata*,
- drabik *Climacium dendroides*,
- grzybień biały *Nymphaea alba*,
- grzybień późny *Nymphaea candida*,
- kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*,
- kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*,
- listeria jajowata *Listera ovata*,
- naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*,
- poronnik pospolity *Polytrichum commune*,
- podgrzybek pasożytniczy *Pseudoboletus parasiticus*,
- podkolan biały *Platanthera bifolia*,
- podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*,
- próchniczek *Aulacomnium*,
- rokitnik zwyczajny *Hippophae rhamnoides*,
- storczyk szerokolistny *Dactylorhiza majalis*,
- tojad pstry *Aconitum variegatum*,
- torfowiec *Sphagnum*,
- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*,
- widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*,
- widłak wroniec *Huperzia selago*,
- wilżyna ciernista *Ononis spinosa*.

W gminie Połczyn-Zdrój znajdują się również liczne ujęcia ekologiczne

Biorąc pod uwagę podział fizyczno-geograficzny Polski (Kondracki, 2002. Geografia regionalna Polski), omawiany teren określa się następująco jednostki:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa środkowa,
- Prowincja: Niemiecka środkowoeuropejska,
- Podprowincja: Pobrzeża Południowobałtyckie,
- Makroregion: Pojezierze Południowobałtyckie,
- Mezuregiony: Pojezierze Drawskie, Wysoczyzna Łobeska, Równina Bałogardzka

Analizując geomorfologię na terenie Gminy Połczyn-Zdrój zasadnicze znaczenie w ukształtowaniu krajobrazu mają twory czwartorzędowe. Powierzchnia podczwartorzędowa jest także znacznie

zró?nicowana pod wzgl?dem rze?by i wysoko?ci. Na skutek zlodowace? utworów trzeciorz?dowych zosta?a pokryta naniesionymi utworami piaszczysto-gliniastymi. Na terenie gminy pozosta? garb odpowiadaj?cy najwy?szym wzniesieniom w po?udniowej cz??ci gminy, który powsta? w wyniku postoju l?dolodu fazy pomorskiej zlodowacenia ba?tyckiego.

Terenem zdecydowanie dominuj?cym w krajobrazie jest wysoczyzna czo?owo-morenowa oraz Wysoczyzna Po?czy?ska, zwana „Szwajcari? Po?czy?sk?”. Obejmuje obszar po?o?ony g?ównie na wysoko?ciach 180-220 m n.p.m. G??bokie doliny rzeczne powsta?e w cz??ci jego rynn subglacialnej lub pradoliny, podzieli?y wysoczyzn? na trzy mniejsze jednostki przestrzenne: p?askowy? zachodni, p?askowy? ?rodkowy i p?askowy? wschodni. Od strony pó?nocnej, poni?ej wysoczyzny czo?owo-morenowej na wysoko?? 100-150 m n.p.m. wyst?puje morena denna podzielona przez doliny i pradoliny na odr?bne p?aty wysoczyznowe.

Ruch rowerowy w gminie Po?czyn-Zdrój, to przede wszystkim ruch osób poruszaj?cych si? rowerem w celach rekreacyjnych lub traktuj?cych rower jako ?rodek transportu umo?liwiaj?cy dotarcie do celu podró?y. Przez gmin? przebiega Greenway Naszyjnik Pó?nocy (oznakowanie zielone), a tak?e Dolina Pi?ciu Jezior (oznaczenie niebieskie), Górna D?bica (oznaczenie ?ó?te), Pradolina D?bicy (oznaczenie niebieskie), Szlak Zwini?tych Torów (oznaczenie zielone) oraz Szwajcaria Po?czy?ska (oznaczenie czerwone). Obecnie na terenie gminy Po?czyn-Zdrój znajduje si? 100 km ?cie?ek rowerowych.

?ród?o: <https://cycling.waymarkedtrails.org>

?ród?o tekstu: „Program Ochrony ?rodowiska dla Gminy Po?czyn-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektyw? do roku 2024”

Zdj?cia: Adam S?abkowski

—
—
—
—
—
—

- [Udost?pnij](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)

